

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: nezl. **B. M. G.**, zastoupený zákonným A. H. F., zastoupený Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 8. 2017, č. j. MV-27984-3/SO-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2020, č. j. 14 A 45/2017 – 36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Zákonný zástupce žalobce požádal dne 1. 12. 2014 o občanství České republiky pro žalobce s tím, že jedenáctiletý žalobce od roku 2006 nepřetržitě žije v České republice. Státní občanství ČR potřebuje proto, aby se cítil občanem ČR morálně i právně. Státní občanství ČR odstraní z jeho života na území ČR další možné překážky. Z přiloženého dotazníku k žádosti o udělení státního občanství vyplývá, že se žalobce narodil dne X v Tádžikistánu, navštěvuje základní školu X, jeho rodiče jsou státními občany Turecké republiky stejně jako nezletilý žalobce a od 31. 8. 2013 má na území České republiky povolen trvalý pobyt.

[2] Správní orgán I. stupně (Ministerstvo vnitra) rozhodnutím ze dne 9. 1. 2017, č. j.: VS-10769/835.3/2-2014, žádosti žalobce o udělení státního občanství České republiky nevyhověl. Žalobce neprokázal splnění podmínek pro udělení státního občanství vyžadovaných zákonem č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky (dále jen „zákon o státním občanství“). V průběhu správního řízení bylo zjištěno, že nebyla prokázána integrace žalobce (z hlediska rodinného) dle § 13 téhož zákona. Rodiče žalobce dosud státními občany České republiky nejsou. Správní orgán I. stupně proto zohlednil tzv. zásadu jednoty státního občanství rodiny, resp. zásadu jednotného státního občanství rodičů a nezletilých dětí. Vzhledem k nízkému věku žalobce bylo zcela nezbytné posuzovat žádost o udělení českého státního občanství v rodinném kontextu. Dané vazby na rodiče jsou pro žalobce v jeho věku určující, ostatní sociální vazby jim nelze klást na roveň (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2014, č. j. 4 As 142/2013 – 29). Správní orgán I. stupně vzal rovněž do úvahy (stran sociální integrace), že ve škole, kterou žalobce v České republice navštěvuje, probíhá výuka výhradně v anglickém jazyce.

[3] Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podal žalobce rozklad, který však žalovaný zamítl. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu.

[4] Zdůraznil, že rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné, žalovaný absolutizoval zásadu jednotnosti státního občanství rodičů a dětí (žalobce si v případě udělení českého občanství může ponechat turecké státní občanství) a sociální integrace žalobce s ohledem na jeho věk není zcela závislá na rodičích (o státní občanství mohou požádat i nezletilí občané jiných zemí, kteří např. rodiče nemají). V průběhu řízení před krajským soudem žalobce doložil rozhodnutí žalovaného v jiné věci, ve které zrušil rozhodnutí správního orgánu I. stupně o neudělení státního občanství (neodůvodnění odlišného přístupu k sourozencům), a sdělení správního orgánu I. stupně (u jednoho ze sourozenců byl zohledněn vyšší věk a občanství mu bylo uděleno).

[5] Krajský soud žalobním bodům nepřisvědčil a žalobu zamítl. Rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné. Z doloženého rozhodnutí a sdělení sice vyplývá ne zcela jednotná praxe udělování státního občanství, ale v posuzované věci to nevede k závěru o nezákonnosti rozhodnutí žalovaného. Princip jednoty státního občanství rodiny nemá žádnou souvislost s tím, že žalobce navštěvoval školu, kde výuka probíhá v anglickém jazyce. Ani docházka nezletilého do české školy by nebyla brána jako určující pro udělení státního občanství České republiky při zkoumání principu jednoty státního občanství rodiny. V rámci posuzování tohoto hlediska (jednotné státní občanství) je rozhodný věk žadatele a s tím související závislost na rodičích, kteří české státní občanství nemají. Jsou-li nezletilé děti existenčně závislé na svých rodičích, jejich status je třeba primárně posuzovat v návaznosti na status rodičů. Nadto na státní občanství není právní nárok. Důvody, pro které nebylo žádosti žalobce o udělení státního občanství vyhověno, jsou z odůvodnění rozhodnutí obou správních orgánů patrné a soud je považuje za dostatečné pro závěr, že správní orgány nerozhodovaly na základě libovůle a při svém rozhodování nepřekročily zákonem stanovené meze správního uvážení ani správní uvážení nezneužily.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. V ní uvedl, že nelze absolutizovat zásadu jednoty státního občanství rodiny (srov. rozsudek Městského soudu ze dne 15. 1. 2013, č. j. 8 As 31/2012 – 76), neboť by tím byly děti fakticky trestány za „neschopnost“ rodičů získat státní občanství. Z jiné obdobné věci předložené krajskému soudu (nijak nadstandardní míra integrace mimo „nukleární“ rodiny; podobný věk žalobkyně jako stěžovatele) vyplývá, že žalovaný rozhodl o udělení státního občanství. Z českého právního řádu byla odstraněna zásada jediného státního občanství, tudíž žalobce bude i při udělení českého občanství sdílet občanství se svými rodiči.

[7] Správní orgány se nezabývaly všemi aspekty integrace (pracovní, rodinná a sociální) dle § 13 zákona o státním občanství, zejména nezohlednily skutečnost, že rodiče i bratr žijí v České republice trvale a mají zde velice hluboké vazby. Stěžovatel má prokázané rodinné vazby na trvale pobývajících osoby (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2020, č. j. 7 As 182/2020 – 45), čímž se však správní orgány ani soud nezabývaly a zatížily tak svá rozhodnutí nepřezkoumatelností. Správní orgán I. stupně měl stěžovatele vyzvat, aby se k integraci blíže vyjádřil.

[8] Stěžovatel dále s odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu poukazuje na zásady ovládající řízení o udělení státního občanství (vymezení „mantinelů“ pro správní uvážení, proporcionalita, předvídatelnost rozhodování, legitimní očekávání, zákaz diskriminace a libovůle, zachování lidské důstojnosti a zásad vztahujících se ke skutkovému stavu a dokazování). I s ohledem na zásadu prevence vzniku neodůvodněných rozdílů ve skutkově shodných nebo obdobných případech a zásadu transparentnosti postupu státní správy byl žalovaný povinen řádně a přesvědčivě vysvětlit důvod odchýlného přístupu a následného rozhodnutí ve věci sp. zn. VS-4018/835.3/2-2016 a VS-4019/835.3/2-2016. Správní orgán I. stupně i žalovaný však jakoukoli správní praxi tohoto typu popřely.

[9] Stěžovatel tak navrhuje zrušit rozsudek krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že souhlasí se závěry krajského soudu a navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda v daném případě došlo ke splnění podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody a v řízení je řádně zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Soud proto posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[12] Kasační stížnost je přípustná, projednatelná není však důvodná.

[13] Dle § 13 odst. 1 zákona o státním občanství „[s]tátní občanství České republiky lze udělit, pokud je žadatel integrován do společnosti v České republice, zejména pokud jde o integraci z hlediska rodinného, pracovního, nebo sociálního, a splňuje ostatní podmínky stanovené v § 14.“ Jedná se o základní podmínku pro nabytí státního občanství. Státní občanství je totiž pojímáno jako svazek se státem, založený na tzv. „skutečném poutu“ (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 2486/13). Integraci je nutno posuzovat v kontextu obsahu státního občanství. Nabytím státního občanství jednotlivec získává řadu významných práv, mimo jiné právo přímo ovlivňovat fungování státu prostřednictvím voleb, či přístup k řadě veřejných funkcí. Stejně tak získává i právo na ochranu ze strany státu. Na druhé straně z občanství vyplývá řada povinností vůči státu jako věrnost, závazek k jeho obraně, dodržování právních předpisů i mimo území státu atd. Nelze přehlédnout i fakt, že státní občanství České republiky je branou k občanství Evropské unie a výrazně tak usnadňuje pobyt i v jiných členských státech Unie, včetně pohybu a pobytu jeho rodinných příslušníků (srov. např. „pobyťovou“ směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států).

[14] Koncepce právní úpravy státního občanství tradičně vychází z principu suverenity státní moci, a je proto výsostným právem státu určovat podmínky, za kterých se nabývá a pozbývá státní občanství (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 9. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, či ze dne 8. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99). Z judikatury Ústavního soudu lze dále dovodit, že pokud cizinci občanství není uděleno, nezasahuje se tím do žádného ústavně chráněného práva (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 5/16). Stát má tak při rozhodování o nabývání státního občanství cizincem značně široký prostor pro uvážení, které má však v právním státě vytyčené „mantinely“ a stanovená „pravidla hry“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2014, č. j. 4 As 142/2013 – 29 a v něm uvedenou judikaturu).

[15] V rámci (správního) uvážení jsou správní orgány limitovány nejenom zákonem, ale i tím, co jim žadatel o státní občanství sdělí. Jedná se o řízení zahajované na žádost, jehož nepostradatelnou součástí je i zaslaný životopis žadatele [§ 19 písm. f) zákona o státním občanství]. V životopise žadatel uvede zejména údaje o svém pobytu na území České republiky, včetně délky zahraničních pobytů během této doby, pracovní nebo jiné výdělečné činnosti a studiu v České republice a rodinném a společenském životě. Jde tedy o formu sebereprezentace žadatele o státní občanství, ve které se snaží státu (zastupovanému správními orgány) vylicít, proč by se právě on měl stát jeho občanem, a to sdělením faktů podporujících splnění zákonné podmínky, že je *integrován do společnosti v České republice*.

[16] Řízení o udělení státního občanství je řízením o žádosti. Je na žadateli, aby vlastními skutkovými tvrzeními a jejich doložením potřebnými důkazy nebo alespoň označením takových důkazů odůvodnil svou žádost o udělení státního občanství, neboť je již integrován do společnosti v České republice. Správní orgány nemají povinnost žadatele vyzývat k doplnění jeho životních reálií či obecně důvodů, pro které by se právě on měl stát státním občanem (vyjma např. situací, kdy podklady jsou neúplné či nejasné); tím by nepřipustně zasahovaly do řízení, neboť samy budou o žádosti a důvodech pro udělení státního občanství rozhodovat. Nelze vyloučit, že informace relevantní k posouzení žádosti o státní občanství lze uvést i v průběhu řízení (mimo životopis).

[17] V projednávané věci stěžovatel v řízení před správními orgány ke svému skutečnému poutu s Českou republikou toliko sdělil, že je žákem 1. třídy základní soukromé školy X, kde je jeho otec ředitelem a matka asistentkou učitelky. Na území České republiky bydlí nepřetržitě od roku 2006. Ze správního spisu dále vyplývá, že žadatel je turecký občan, stejně jako jeho rodiče, kteří žádost o udělení státního občanství nepodali, a bratr, který je taktéž žadatelem o státní občanství. Státní občanství potřebuje proto, aby se morálně a právně cítil občanem České republiky, v níž se mu líbí.

[18] Správní orgány krom důrazu na zásadu jednotnosti občanství rodiny k rodinnému aspektu integrace uvedly, že rodiče žadatele nejsou státními občany České republiky. Vazby na rodiče jsou pro žadatele s ohledem na jeho věk určující, neboť je na rodičích závislý. Dále přihlédly k tomu, že na soukromé škole je výuka stěžovatele realizována v angličtině a jeho rodiče český jazyk neovládají.

[19] Stěžovatel pak v průběhu správního řízení netvrdil (a neprokazoval), že by měl jiné hluboké vazby na státní občany České republiky nebo osoby zde usazené. Neuvedl ani indicie o tom, že by na území České republiky byl sociálně či pracovně integrován natolik, aby se dalo hovořit o skutečném poutu. Nezpochybnil ani závěr o tom, že jeho rodiče nehovoří česky a češtině ani nerozumí, přičemž neuvedl okolnosti, pro které mají skutečné pouto s Českou republikou (toliko v kasační stížnosti uvedl, že má vazby na osoby trvale žijící v České republice – své rodiče a bratra). Podmínka rodinné či sociální integrace není bez dalšího splněna toliko na základě skutečnosti, že rodiče nezletilého mají na území České republiky trvalý pobyt, vždy jde v konečném důsledku o prokázání skutečného pouta s Českou republikou. Správní orgány uvedly, proč nepovažují stěžovatelovy rodiče za osoby prokazující plnou integraci. V projednávané věci však stěžovatel v žádosti a ani v průběhu správního a soudního řízení neuvedl žádné další skutečnosti (včetně plné integrace prostřednictvím bratra), které by mohly tomuto skutečnému poutu nasvědčovat (a to ohledně všech forem integrace). Řízení o udělení státního občanství je řízením o žádosti. Je na žadateli, aby vlastními skutkovými tvrzeními a jejich doložením potřebnými důkazy nebo alespoň označením takových důkazů, odůvodnil svou žádost o udělení státního občanství, že je již integrován do společnosti v České republice.

[20] Správní orgány i krajský soud pro výše uvedené správně dospěly k závěru, že stěžovatel není plně integrován ve společnosti, resp. mezi Českou republikou a stěžovatelem není trvalý svazek (skutečné pouto, faktické a kvalitní spojení, vazba také tradičně nazývaná jako tzv. *genuine link*).

[21] Jde-li o námitku stěžovatele o podobnosti projednávané věci s věcmi vedenými správními orgány pod sp. zn. VS-4018/835.3/2-2016 a VS-4019/835.3/2-2016, nelze jí přisvědčit. Zajisté se může jednat o zpochybnění tvrzeného závěru žalovaného o tom, že se osobám mladším 15 let státní občanství České republiky neuděluje. Každé z řízení o udělení státního občanství je však utvářeno svými jedinečnými skutkovými okolnostmi (jak připouští i stěžovatel v závěru kasační stížnosti). Netvrdí-li stěžovatel konkrétní důvody, pro které se ve (skutkově) shodné věci postupovalo stran rozhodných skutečností jinak, nelze jeho námitce přisvědčit. Obecné úvahy o tom, že jinému nezletilému cizinci bylo státní občanství uděleno, ač nevykazoval nadstandardní míru integrace, které činí

stěžovatel až v řízení před soudy, nemohly správní orgány zohlednit. Krajský soud pak správně vyhodnotil předložené písemnosti jako pro věc irelevantní. Z rozhodnutí žalovaného v jiné věci, předloženého krajskému soudu, se totiž podává pouze to, že žalovaný zrušil rozhodnutí správního orgánu I. stupně, neboť ten se nezabýval uděleným občanstvím starší sestře žadatele, která žije v identických podmínkách.

[22] Kasační soud dodává, že v projednávané věci správní orgány ani krajský soud správně neshledaly plnou integraci stěžovatele i z důvodu zásady zachování jednoty státního občanství rodiny. Je sice pravdou, že zvýšený důraz na tuto zásadu lze klást zejména v situaci, kdy se nabytím nového státního občanství pozbývá občanství původní, přesto má tato zásada místo i v nové právní úpravě umožňující dvojí státní občanství, tzn. dle které nabytím státního občanství České republiky původní státní občanství nezaniká.

[23] Jednotnost státního občanství rodiny má přispět k nerušenému výkonu práva na rodinný život, garantovanému mj. čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Fakticky i předchází možnému obcházení zákona ze strany rodičů, kteří jinak nesplňují podmínky pro udělení státního občanství. V projednávané věci k absolutizaci této zásady ovšem nedošlo. Správní orgány plnou integraci stěžovatele, i přes důraz na výše uvedenou zásadu, správně neshledaly z jiných důvodů (viz výše). V rámci rodinné integrace je stěžovatel závislý na rodičích (což nepopírá) a ti ani neovládají český jazyk; lze proto jen stěží hovořit o skutečném poutu stěžovatele k České republice (byť i prostřednictvím jeho rodičů). Jiná fakta, z nichž by bylo možno usuzovat na dosaženou integraci stěžovatele do společnosti v České republice, stěžovatel ani správním orgánům, ani soudům nenabídl. Pocity či přání stěžovatele, proč chce být občanem České republiky, takovými fakty nejsou.

[24] Rozsudek krajského soudu pro výše uvedené ob stojí, a to i ve světle zásad ovládajících správní uvážení a jeho odůvodnění správními orgány.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[26] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. března 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

